

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 67 ՏԱՄԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 15 Ապրիլի

1899

Հինգշաբթի, 15 Ապրիլի ՏԱՄԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԱՐԻ № 67

Տարեկան՝ 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ. Թիֆլիսում ամիսը՝ 1 ռ., հատուկ 5 կ. Բաժանորդ գրեցում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատնոցը:

Խմբագրություն հասցեն՝ Тифлисъ Редакция „Нор-Даръ“

Կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոհմ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ցայտարարությունները ընդունում են ամեն խզումներով: Ցայտարարությունները բառին՝ 2 կ., բերկամները համար կրկնապատկել:

ԲՈՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջին օրը ոչ ոք չէր. — Կրթությունը և ուսումը: Մարդիկ և ծառեր: Քրիստոսի խոսքը. — Լուսիններ: Մեղ գրում են. — Մեր վրեժ: Զուգակցություն: Եկեղեցական կարգերի աղավաղումներ: Թիֆլիսի հայոց հրատարակչական ընկերությունը տարեկան ընդհանուր ժողովը: Թղթակցությունը ինչն է. — Հուշի: Քաղաքական: Թիֆլիսի: Բուլղարիա: Մպանիա: 2 խնամատան: Խառն լուսիններ: Հեռագրեր: Բանասիրական: — Ծերերի նախագետի ուխտը: Տեղեկատվություն: Ցայտարարություններ:

Թիֆլիս, 14 ապրիլ 1899 թ.

Կրթություն, Երևան, Նիսիս

Մեր ժողովրդի մեջ կրթությունը և ուսումը, միմյանց հետ չփոխվում են:

Նա որ մի օր է դարձրել, հետևաբար և բարձրագույն դպրոցում՝ համալսարանում այս և այն գիտությունը սովորել, ուսում է առել, նա արդեն կրթված, բարձր կրթություն ստացած մարդ է համարվում, որ ի հարկ է չառնվում է:

Կարող է մեկ մարդու միտքը դարձնել, որոշ գիտությունների ընտելանալ, մինչև անգամ այս կամ այն գիտության մեջ մասնագետ, և այն էլ յայտնի մասնագետ դառնալ, օրինակ՝ լաբորանտ, կոս կամ ընտիր բժիշկ լինել, բայց զուրկ մնալ օրինաւոր կրթությունից, սրտի և հոգու դաստիարակությունից:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ծերերի նշանները

(Հայկական աւանդություն)

Չառ հին ժամանակներում, երբ աշխարհը լի էր ամեն տեսակ բարեբանությամբ, և մարդկանց միջին տարիքին չէր վերացել աստուածային սէրը՝ Արարածն աշխարհի մեծ ու շին գեղեցիկ միջում ապրում էր մի բարեպաշտ ընտանիք:

Բազմաթիվ էին այս տիրախում ընտանիքի անդամները և ամեն էլ մի հոգով առգործում՝ ծառայել Աստուծուն և օգնել մարդկանց:

Ի շարք աւանդական այլ աւանդությունների, այս հինաւոք տոհմի մէջ, որպէս սրբազան աւանդ, ժողովապարկ կոչուած էր իւրաքանչիւր անդամի համար գէթ մի անգամ գէպ ծրուարով ուխտ գնալու անհրաժեշտութիւնը:

Եւ երբ վերջին անգամ ծերունի նախագետի իւր տան նոր աւելացած անդամների հետ պատրաստուած էր այցելութեան գնալ Փրկչի շրջած սուրբ տեղերին՝ մի անանկալ հանգամանք խիստ չփոխեց ու վշտացրեց նրան:

Բանն այն է, որ ուխտարկների շարքում էր և ծերունու կրտսեր որդու ամուսինը՝ գեղանի Լուսինը:

Այս վերջինս ձեռք բերելու համար, բացի բնական հակումներից, շատ և շատ աջող ու նպատաւոր պայմաններ են հարկաւոր, և այն՝ կարելի էր չափ մանկական հասակից:

Ճշմարիտ է. խելքի զարգացումը և ոյժը, ինչպէս և բարձրագույն գիտությունն անհատին ըմբռնել են տալիս դաստիարակությունը և կրթությունը, բայց դրանով նա կրթված և դաստիարակուած մարդ չէ դառնում:

Նա, որի սիրտը և հոգին մանկությունից չէ դաստիարակուել, կանոնաւոր, մարդավար կերթութիւնն չէ ստացել, նա հասկանում և ըմբռնում էլ որ լինի դաստիարակութեան նշանակությունը, բայց դարձեալ կրկնապ, որ ինքն անկերթ մարդ է:

Չառ քիչերին, և այն էլ Աստուածանից բազմակողմանի շրջադիմում օժտուած մարդկանց, է աջողուած սեպհական խելքի ոյժով, ներքին, հոգեկան ընտիր հակումները շնորհիւ ձեռք բերել, իւրացնել կրթութեան այն արդիւնքը, որից նա զուրկ է միջնակ մանկութիւնից:

Բայց այդպիսի շնորհալի մարդիկ հազուադէպ են: Որովհետեւ մեղանում ուսումը, ինչպէս ասեցինք, չփոխվում են կրթութեան հետ, հէնց այդ պատճառով էլ ամեն մի քիչ-շատ բան սովորած մարդ արդէն իրեն կրթուած մարդու կարգին է դասում: Ով սովորել է, օրինակ՝ չափելով խմանալ, թէ աղիւսէ կանգնեցրած

տունը քանի անկիւն է կազմում, ով որ իւր հայրենական գիւղի անցքերից մի-երկու առակ է պատմում կամ մի բանի կազմուածութենով երգում, իրեն, միայն իրեն զարմանք պատճառով մի երեւոյթ, մի անցք, նա արդէն իրեն շատ կրթուած մարդ է համարում:

Այդ դրութեան հետեւեքն այն է, որ մարդավարութիւնը հաւածուած է մեր մէջ, և իսկապէս կրթուած մարդիկ մեղանում մատերով պէտք է հաշուել:

Անկրթութիւնն ու անբարոյքավարութիւնը յայտնուած են, ոչ թէ մեր առանց կրթութեան զարգացող գրականութեան մէջ լոյս ընկնող փոքրիկ «բանաստեղծներ»-ի խմբերում, այլ և մեր շատ հաստատութիւնների յատկանշական կողմն են կազմում:

Քաղաքավարի, մարդավարի լինել դէպի ընկերը, դէպի օտարը, բարեկամը, թէկուզ հակառակորդը, դա ամօթարեք և ստորացուցիչ է համարուած:

Այդ կարելի է նկատել մեր կեանքի ամեն շրջանում, ամեն տեսակ հաստատութիւններին և մեր տիրացու գրադէտներին մէջ: Լոկ ուսումը, միմիայն այս և այն գիտութեան վերաբերութեամբ հաւաքուած տեղեկութիւնները չեն կարող անհատին կրթուած մարդ դարձնել. մտքի, ուղեղի զարգացման հետ պէտք է դաստիարակել և հոգին, և սիրտը:

Այո, կանոնաւոր կրթութիւնն է, որ պակասում է. մի բան, որ միշտ ասել և այժմ էլ կրկնում ենք:

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԾԱՌԵՐ

Կանաչը սիրելի է. մարդիկ սիրում են բուսականութիւնը. դաւրունը կանանչ է և սիրելի, առողջութեան համար, աչքի համար՝ կանաչը, կանաչ բոյսը, կանաչ տերեւներով ծածկուած ծառը սիրելի են, հաճելի են:

Որտեղ մարդիկ խմբուած ապրում են, նրանց ընկերանում է կանաչ ծառը. որտեղ հնարաւոր է, որտեղ կարելի է մարդիկ իրենց բնակարանների շուրջը, տերեւի բազմութեամբ ծառեր են տնկում և մեծացնում:

Առանց կանաչի և բուսականութեան քաղաք չի կարելի բարեկարգ քաղաք համարել. բնութիւնից զրկուած, աղքատ տեղերում իսկ արհեստական միջոցներով բուսականութիւն են աճեցնում, ծառեր տնկում:

Ոչ մի եւրոպական բարեկարգ քաղաք չի կարելի երեւակայել, առանց ծառուղիների, առանց սկուերների, պարկերի և հասարակական այգիների: Եւրոպայի ոչ միայն միջին և հարաւային, այլ և հիւսիսային, բնութեամբ աղքատ քաղաքներում, ինչպիսին օրինակ՝ Բերլինում, ճանապարհորդը միշտ կը հանդիպի փառաւոր, կանաչ պարկերի, գեղեցիկ, ծառաշատ և խոտաւէր ճեմուղիների. ամեն կողմը կանաչ, ամեն կողմը ծաղիկներ...

Եւ ճշմարիտ՝ ինչպէս կարելի է մի քաղաք բարեկարգ վիճակի մէջ դնել առանց պարկերի, առանց ծառերի: Բնութեան սքանչելիքներով և հարստութեամբ:

Թեամբ յայտնի Կովկասի քաղաքներն այցելող օտարականը շատ պիտի վարմանայ և ապշի, երբ տեսնէ մեր քաղաքների բուսականութեան կողմից ողորմելի և տխուր վիճակը:

Ինչ պակասութիւն էլ որ ունենային մեր քաղաքները եւրոպական քաղաքների հետ համեմատած, այնուամենայնիւ պէտք է որ գերազանցէին ծառերի, կանաչի, ծաղիկների կողմից՝ Եւրոպայի հիւսիսասային քաղաքներին. այդպէս գոնէ իրաւունք պիտի ունենար մտածելու և պատկերացնելու օտարերկրեայ ճանապարհորդը:

Այն ինչ՝ Կովկասի մայրաքաղաք համարուած Թիֆլիսն այդ կողմից ոչ թէ միայն աղքատ է, այլ և չի կարելի համեմատել բնութեամբ աղքատ եւրոպական երկրների մի օր և է յետ ընկած քաղաքի հետ:

Թիֆլիսը ոչ մի հասարակ պարկ, ճեմուղի, այգի անգամ չունի իսկապէս. եղածներն էլ չնչին բաներ են և անկամ շրջանին են հասել:

Ամբողջ Թիֆլիսը մէկ խեղճ Մուշտէյիդ և մէկ էլ Ալեքսանդրեան այգի ունի:

Այն միջոցին, երբ Թիֆլիսի դանազան բաժիններում մինչև վերջերս մնացած այգիներն աւերում և դրանց տեղերը տներ են կանգնեցնում, Մուշտէյիդում արդէն զանազան տներ են կանգնեցրել և հետզհետէ քանդում, ծառերը փչացնում ու գործարաններ են շինում. իսկ քաղաքի մէջ գտնուող իսկապէս փոքրիկ այգին, Ալեք-

էր մի չքնաղ կին, որը շատ նման էր իւր հարսին:

— Միթէ դա իմ լուսազեղ Լուսինն է, — յուզուած ձայնով բացականչեց նա. — արդեօք տեսիլք է դա, թէ գրգռուած երեակայութեան պտուղ... Բայց ինչ էլ որ լինի, իմ հարսի հաւատն աւելի սուրբ է, քան իմը:

Եւ նա, առանց աչքերը գերբնական երեւոյթից հեռացնելու, շարունակեց ճանապարհը մինչև մերձակայ իջնանը:

Երբ մայր մտաւ. նրա հետ չբացաւ և տեսիլքը:

Հետեւեալ օրը նոյնպէս կրկնուեց տեսիլքը: Եւ մինչդեռ ուխտաւորները ցամաքի վրայ էին ճանապարհորդում, ամենայն օր տեսիլքը յայտնուում ու անհետանում էր բարեպաշտ ծերունուն սրնոտիական խորհրդածութիւնների անվերջ շրջապատում:

Ահա և ծովը: Ուխտաւորները կուշ են եկել նախ խոցերից մէկում. ծովն ալեկոծում է, հսկայական ալիքներն ուժգին խլում են նախ կողբերին և սպառնում կործանել այն: Ահաբեկուած ամբոխը մահաւան երկիւղով տագործում՝ սարսուռ ու դողում է:

Ծերունին երկու եկաւ տախտակամածը. կրկին երկոյ էր. բոլորի դէմքի վրայ դրոշմուած էր երկիւղ և յուսա-

տրուցեց, իսկ միւսինը ձգեցուց ամբողջ ամիսներով: Սրա հետեւեալն այն է լինում, որ մինչդեռ մեր միաբնակ հայ բերքը երեւակայութեամբ միտքաւորում են թէ՛ ամեն ինչ իրենց գիտութեամբ է կատարում, այն ինչ ապօրինի ամուսիններով լինէն են մեր պիւզերը, որոնց գաւախները մկրտում, ամուսնանում և օրինաւորութեան հետ հաւասար իրաւունքներ են վաւերում. ուրեմն ինչ արժէք կունենայ օրինաւորութիւնը. կամ ո՞վ է մեղաւոր... զոնէ ո՞չ ժողովուրդը: Այս կէտի հետ քիչ թէ շատ կապ ունեցող մի նշանաւոր հանգամանքն այն է, որ երկրորդ ապօրինի կնապահներ նոյնպէս շատ են մեր գիւղերում—շատ անգամ արգելադրել իրաւամբ: Սակայն մենք չէինք կամենալ, որ մեր ասածից եղբայրական թէ՛ իբր մենք խրատուսում ենք այսպիսի միաստակար երեւոյթը. քան իցի. մեր պահանջը միայն այն է, որ ամուսնական քննչոյ հարցը, որքան հնարաւոր է, շուտով կարգաւորուի որոշ սահմաններով, պարփակելով նոյնիսկ ամուսնան թաղերի կէտեր ևս, սկսելով նշանդրէքից, որի վրայ հոգեւորականութիւնը ոչ մի վճռական իրաւասութիւն չէ բանեցնում, և վերջացնելով ամուսնալուծական կնիքադրոյ հարցով, որը կարող է վերապահուի Վեհ. Հայրապետի բարձրագոյն տնօրէնութեամբ:

Քշտոն

(Կը շարունակուի)

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՃ

Երեքշաբթի, ապրիլի 13-ին, երեկոյեան Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդարանում կայացաւ Թիֆլիսի հայոց հրատարակչական ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը: Ժողովի սկիզբը նշանակուած էր երեկոյեան ժամը 7 1/2-ին, բայց հաճութեամբ 8 1/2-ին բացուեց, այն էլ 17 անդամներ կազմակերպեցին, չհաշուած վարչութեան և խմբագրական ժողովի անդամներին: Անդամներ թիւն այնուհետեւ հասաւ 25-ի: Ընդհանուր ժողովի նախագահ ընտրուեց և անցեալ տարուի ժողովի արձանագրութիւնը կարգադրուելուց յետոյ, որի մէջ սպրդած մի քանի անձնութիւնների մասին նկատողութիւններ եղան, —կարգադրուեց Պօղոսեանի կտակի մասին մի գեկուցում, որով ընկերութեանը 10,000 ռուբլի է նուիրում հետեւեալ կերպով գործադրելու պայմաններով. 1) 5,000 ռ. պէտք է գործադրուի մանկական և ժողովրդական գրքերի հրատարակութեան վրայ՝ դերագրութիւն տալով ինքնուրոյն գրութեաներին. 2) մնացած 5,000 ռ. ստիպում երկու տարին մի անգամ պէտք է տրուի «Ս. Պօղոսեանի Մրցանակ»՝ Հայոց նոր (ԺԳ. դարուց սկսած) գրականութեան և պատմութեան վերաբերեալ լուսագոյն աշխատութիւնների համար. 3) գրքերի ընտրութիւնը և մրցանակաբաշխութեան իրաւունքը պէտք է պատկանի հրատարակչական Ընկերութեան խմբագրական մասնաժողովին: Մրցանակը պէտք է տրուի մրցանակաբաշխութեան սովորական կարգով, և 4) եթէ որեւէ պատճառով հրատարակչական Ընկերութիւնը դադարեցնէ իւր գործունէութիւնը, պ. Ս. Պօղոսեանի նշանակած լիազօրեալ պէտք է իրաւունք ունենան յետ վերցնել ընկերութիւնից բոլոր նուէրը, գրածով ու հրատարակուած գրքերով, և ապա նրան ուրիշ գործադրութիւն, իսկ լիազօրեալի բոլորի մահուանից յետոյ՝ Ս. Պօղոսեանի նուիրած ամբողջ գումարը և հրատարակուած գրքերը պէտք է յանձնուեն ներսխանս պարտքին՝ յիշատակուած նպատակին գործադրելու համար: Վերոյգրեալ կտակի համաձայն գործադրութեան մէջ կըմտնէ յիշեալ 10,000 ռուբլին՝ սկսած այս տարուանից: Ընդհանուր ժողովը որոշեց շնորհա-

կալութիւն յայտնել կապաղին: Դրանից վերջը կարգադրուեցին վարչութեան և խմբագրական մասնաժողովի գործունէութեան 1898 թ. տարեկան հաշուի և 1899 թ. համար գծուած նախահաշուի մասին կազմուած տեղեկագրները, որոնք և ընդունուեցին: Ընկերութեան վարչութիւնը, խմբագրական մասնաժողովի համաձայնութեամբ, որոշել է տարեկան 300 ռ. մրցանակ նշանակել նրան, որ առաջարկուած մի թեմայի մասին ամենից լաւ գրութիւնը ներկայացնի: Որոշուած մրցանակաբաշխութեան նպատակադրման իրաւունք մասին թիւ և դէմ կարծիքներ յայտնուեցին. այդ պատճառով էլ հարցը չլուծուեց: Վարչութիւնն առաջարկեց քուէարկութեան ենթարկել այն հարցը, որ այսուհետեւ ընկերութեան անդամներն ստանան տարեկան ո՞չ պակաս քան հինգ ռուբլու գինը և այն բոլոր գրքերը, որ կըհրատարակուեն մի տարում: Յետոյ որոշուեց իւրաքանչիւր անդամի 25% զեղծով տարեկան 8 ռուբլու գինը տալ փոխարէն 6 ռ. անդամավճարի. այսպիսով ո՞վ անդամ գրուի, նա պիտի կարողանայ 2 ռուբլով աւելի գինը ստանալ, այսպէս օգուտել: Ապա յայտնուեց այն միտքը, թէ գուցէ այս վերջին որոշումը կարելի լինի անդամների թիւն աւելացնել: Նոյնպէս, առաջարկուեց կազմել ընկերութեան վարչութեան վրայ վերահսկող մի յանձնաժողով, բայց զրա մասին ընկերութեան կանոնադրութեան մէջ ոչինչ չլինելով՝ երկար վիճաբանութիւնների տեղի տուեց այդ միտքը և յետոյ մնաց անհետեւ: Ապա անդամներից մէկը յայտնեց այն միտքը, թէ ընկերութիւնը ծանրացել է թարգմանական գրականութեան վրայ, և ասաց, որ պէտք է ոչ միայն և ինքնուրոյն երկերի ու երկերի խմբագրութեան գործունէութեան, որ պէտք է ունենայ անդամավճարները և այլն,—17,870 ռ. 89 կ., և երբ գրքերի հրատարակութեան, գրասենեակի վարձ, գրասենեակագետի ծառայի ուժով—7,423 ռ. 18 կ., ուրեմն առ 1-ին յունուարի մասին է 10,447 ռ. 71 կ.: 1898 թուին հրատարակուել է 13 գիրք, որոնցից երկուսն ինքնուրոյն, իսկ մնացեալը թարգմանական՝ 6 ռ. 5 կ. արժողութեամբ: 1897 թուին ընկերութիւնը հրատարակել է 25 գիրք որոնց մէջ միայն 4-ն ինքնուրոյն՝ մօտ 12 ռ. արժողութեամբ: Վիճաբանութիւններից յետոյ գաղափարէր քուէարկութեամբ ընտրուեցին տանալու վարչութեան նախագահ՝ պ. Ս. Քալանթարեան, փոխ-նախագահ՝ պ. Պ. Սիւրբեկեան, գրագետ՝ պ. Զիւրինեան, բարձրագետ՝ պ. Մուրադեան, վարչութեան անդամ՝ պ. Մելիք-Բախտամեան և գանձագետ՝ պ. Ն. Սրբաճամեան: Խմբագրական մասնաժողովի անդամներ ընտրուեցին պ. պ. Ս. Բալաբեան, Ստ. Մալխասեան, Արշ. Բարխուդարեան և Ա. Բարխուդարեան:

Ուրեմն մի ընկերութիւն, որի խմբագրական և վարչական մարմինը կազմուած է 14 հոգուց, ընտրութիւն է կատարում 25 հոգուով՝ Պէտք է ասել, որ այդ ընկերութիւնը 1891 թուականից մասնաւոր ընկերութիւն է դարձել, այնպէս որ հաշիւ տուողը և նոյն գործերի վրայ հաղորդ միևնոյն մարդն է, միևնոյն մարդիկն են:

Թ Ղ Թ Վ Կ Ց Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԶՈՒՂԻ, 11 ապրիլի. — Անցեալ օրը վարձանուեց պ. Ն. Աթաբեկեանը, որ առաջնորդուած քննիչ էր գաւառում, իսկ

վերջերս նոտար: Հանգուցեալը յայտնի էր իբրեւ հմուտ իրաւաբան և քաղաքային հարցերի մէջ մշտա խորհրդատու գործիչներէ մէկը: Այսօր թաղման հանգիստ էր. ահագին բազմութիւն յուզարկուելու էր: Ներկայ էին մինչև անգամ թուրք ներկայացուցիչներ ու մուլաները: Ներկայ էին նոյնպէս հոգեւոր գաղափարներ, ուղեւորներ և քաղաքային ուսումնարանի խմբերը, քաղաքային խորհրդի և այլ հաստատութիւնների ներկայացուցիչները: Ոմանք պակներ էլ էին գրել գաղափար վրայ: —Վանքապատկան անտառների կառավարիչ պ. Տ. Ազաւաթեանից դէմ, ինչպէս լուծուեց, բողոքներ են գնացել ս. սինոդը: Բողոքողներից պիտաւորը Գանձատարի վանահայրն է, որ ինչպէս ասում է, պարոնը իւր կեանքի անց է կացնում քաղաքում, անտառների վրայ ամառաւոր հակողութիւն է անում, և խուլ կողմնում, առանց տոմսի է թէ ինչպէս է չգիտենք, անխնայ կոտորում են: Ս. սինոդն ուղարկել է բողոքը մակագրութեամբ կոնսիստորին: Բայց աւելի լաւ կըլինէր, թէ սինոդն ինքը քննիչ նշանակէր և ստուգէր, ապա չարքանքի առաջն տունելու համար: Եթէ կոնսիստորն իրաւ ստացել է մակագրութիւնը, տեսնենք արդեօք օրինաւոր քննութիւն կընշանակի, թէ աւելի լաւ կըհամարի լուծութեան տալ...: Սպասենք և կըտեսնենք:

—Նորին Վեհափառութիւնը Գանձատարի վանքի վերանորոգութեան համար անձամբ հոգաբարձու էր նշանակել պ. Տ. Ա.-ին, Թ. Ն.-ին և ուրիշներին: Այժմ արժ. վանահայրն ասում է, որ այդ պարոնները ոչ մի հոգացողութիւն չեն անում և լուր անուժով են հոգաբարձու: Ինքը վանահայրն ամեն կերպ աշխատում է գործ յառաջանել և շնորհիւ պ. Հալիլեանից, վանքը շուտով ջուր կունենայ: —Հոգաբարձական ընտրութիւն նշանակուել է վաղի երեկոյեան: Երկուսն են առհասարակ մեր ժողովուրդը չի սիրում ժողովների գնալ: Ասում են, որ այդ անգամ գլուխ չի գալ ընտրութիւնը և միայն մտքից պարտքերու յարմարութիւն կըտայ և ընտրութիւնը կըյետաձգուի: Զարմանալի է. միթէ չեն հասկանում, որ ի՞նչ քշելու ժամանակ չէ: Ընտրութիւնը մի կերպ ժամուայ գործ է և ոչ թէ ամիսների: Գարծում ենք որ ի չարը չպէտք է գործ դնել Վեհափառ Հայրապետի կազմագրութիւնը: Լաւ կըլինէր, որ կոնսիստորի անդամներ իրենք էլ հսկէին գործերի ընթացքի վրայ. չէ որ հայրապետական կոնգրակ իրենց բոլորին է ուղղուած:

—Կանոններում տպել են, որ պէտք է ընտրուեն 6 հոգաբարձու և 4 փոխանորդ: Իսկ առաջ ընտրել են և վեց փոխանորդ: 24 փոխեք այս ում հրամանով է այսպէս կարգադրուած: Իսկ եթէ կանոնադրութեան են նայում, այնուհը ոչ այս է, ոչ այն, այլ պէտք է ընտրել հինգ հոգաբարձու և հինգ փոխանորդ: Ցանկալի է իմանալ թէ՛ այն էլ «առաջնորդական» իրաւունք է, թէ քէֆի բան:

Առաջնորդական աթոռի թափուրութիւնը չափազանց զգալի է մեք ժողովրդի համար: Փանի գնում է, այնքան աւելի է ծանրանում այդ գրութիւնը և եկեղեցական կարգերը վնասում են, թէ և այստեղի հին բանաստեղծը շատ հաւատարիմ են ուղում մնալ իրենց ուղորդած կարգերին, բայց էլի առաջնորդի բացակայութիւնը ինքն աստիճանի ըզգալի է:

—Լսում ենք որ հոգաբարձու պ. Ժամ. հարեանցն ուղում է դիմել նորին Վեհափառութեանն ու խնդրել թոյլտուել իւր ընկերից փող վերցնելու՝ առճիկներ տալու համար, որովհետեւ դպրոցի ստանալիքները, մինչև անգամ կապալադրամները, ինչպէս օրինակ՝ տպարանի կապալադրամը, կաղի կաղ են հաւաքում:

—Քաղաք մինչև օրս բաղանիք չունի և քաղաքային խորհուրդը միջոցներ է որոնում չինել տալու համար: Այժմ լը-

սում ենք որ մասնաւոր անձինք ցանկութիւն ունեն իրենք չինել տալու: Լաւ կըլինէր, որ դպրոցը մի բաղանիք չինել տար հիւանդարի տեղ: Գուցէ բարեբարներ էլ դուրս գային այդ մասին հոգալու: Բայց այս մասին առաջնորդ պէտք է լինի, որ հոգայ:

—Լինում են մարդիկ, որոնք արտընջում են երբ «Նոր-Գար»-ում այստեղի վերոյկցուցիչ գործերի մասին տեղեկութիւն են կարդում: Դրանք ասում են. «աղբեր, հինչ կայ է, որ գրեւորմը, դէհ մուշ գիտումը ըլի, ի՞նչ ամեն բան հէնց կըզբնէ»: Բայց չէ որ հասարակական գործերը հասարակական թերթի նիւթ է. «Նոր-Գար»-ը հօ մասնաւոր գործերի մասին չէ գրում, չի էլ խառնում մարդկանց ներքին գործերի մէջ թղթակցի նպատակն էլ ճշմարտութիւնն է, և եթէ մեր տեղեկութիւնները մէջ. երբեմն սխալուենք, «Նոր-Գար»-ի էջերը բաց են հերքելու և ճշմարտութիւնը յայտնելու համար: Թերթի տուած տեղեկութիւններից կընկալուեն միմիայն ազնւոյնը և նրանք, որոնք իրենք իրենց մեղաւոր են գտնում և քաջութիւն չունին ուղղուելու: Առաջը հօ ասում է. «եթէ տար զեղ շես կերել, բերանդ ինչու է մոմուտ»:

ՀԱՄԼԵՒԻ, 30 մարտի. — «Նոր-Գար»-ի սոյն տարուայ համարներում կարգացնիք ձամարում նախահարցի փորձու վերաբերմամբ պարբերաբար հաղորդուած մի քանի ուրախալի լուրեր, որոնց թողած բարեբաւարի տպաւորութիւնն աւելի է տալիս մեզ մի քանի կարեւոր խօսք տակ ալ՝ մի առ ժամանակ «մտքից մոռացուած» և վերջերում յարուցիւն առած և ապա մատուլի ու խօսակցութեան նիւթ դարձած խնդրի վերաբերմամբ, որը ցարդ իւր վերջնական լուծումը կարող էր ստանալ, եթէ տեղացի կապալաւորները, առանց ի նկատի առնելու իրենց մի քանի հարկւները կամ հաղաների երեւակայական կորուստը, ռիսկով ձեռնարկէին այդ հանրօգուտ գործին. մէկին ի մէկ մտնել այդ ծանր ձեռնարկութեան տակ՝ անկասկածելի է, իսկ մասնաւոր համար հարկաւոր է առնուազն մի քանի տասնեակ հաղաներ, որը կամ գետնի տակ կըմնայ, կամ երես դուրս ըլկայ. ահա որպիսի անտեղի կապալաներով ու յոռի մտքերով էին զեկաւարում մեր ազգեկի պարոնները:

Անցեալ տարի, դեռ նախի հարցը թուրացած ժամանակ, ոչ պակաս մեծ աղմուկ էր հանել նաև երկաթուղու գիծ անցկացնելու հարցը. ուստի ամեն մի շամախցի, այդ երկու հարցերին համաչափ համակրութեամբ վերաբերուելով հանդերձ՝ անհամբեր սպասում էր դրանից մէկն ու մէկի իրականացումը: Եւ ահա այդ միջոցներում էր, որ մեր հայրենակից եղբ. Բուդաղեանցիների նախաձեռնութեամբ յատկապէս կայացած մի ժողովում, որին մասնակցում էին մի քանի ազգեկի ու ձեռնհաս անձեր, եղան առաջարկութիւնների կազմելու մի ազգեկեանի, երկաթուղու գիծ անցկացնելու նախահարկային միջոց և ձամախի, օսակայն՝ շնորհիւ ժողովականներից մի քանիսի անկանոն ու միակողմանի քննուած հաշիւների ու մի քանիների էլ անհպատակ եղբայրացիներից, ապարդիւն հետեւեղ ունեցաւ խնդրը: Երկուսերեք օրից յետոյ ժողովի անաշուղտութեան մասին լուրն անմիջապէս հասնում է Բաղուի յայտնի հարուստ Թաղեկին, որը, առանց ժամանակ կորցնելու, դուրս է գալիս «մէլդան»՝ «զոջ թակուած» (կործնած) և ապա թուրքի յատուկ հարգելի-յորթով՝ ու շաղ-շաղ խոստումներով յոսահատուած շամախեցիների նորից յոյս ու ուրախութիւն ներշնչում: Ցաւելով պիտի ասել, որ այդ ևս զբաղան հետեւանք չունեցաւ:

Այդ «նաս» օրերից սկսած՝ շամախեցիների կողմից համարեալ ամեն ինչ լուծ-

վեան էր տրուած, չէպա՞ծ որ սովորական անհպատակ «զուր-բուր» էլի կար ու կար: Վերջապէս, երկար սպասելուց յետոյ, սրանից մի երկու ամիս առաջ, հնայած և բողոքողներ երեսի վրայ թողնուած հարցը կրկին հրապարակ հանուեց՝ այս անգամ աւելի լուրջ ու հաստատ կերպով՝ շնորհիւ մեր հայրենակից պ. Սրբառու Բուդաղեանցի, որը նախահարկութեան համար կապալով է վերցրել Ցաւութիւն Սերբերեանցիի նախարար կալուածների մի մասը՝ այն տեղում, ուր մի ժամանակ, տասնեակ տարիներ առաջ, փորձնական հորեր են փորել մի քանի սաժէն խորութեամբ, որոնց միջի լճացած նախից օդաւորելիս են եղել շրջակայ գիւղերը: Ց. Սերբերեանցիի և Ս. Բուդաղեանցիի միջև արդէն օրինաւոր պայման է հաստատուած, որով վերջինս, իբրեւ կանխավճար, կալուածատիրոջ տուել է 2500 ռուբլի, խոստանալով որ մինչև սոյն տարուայ ապրիլի վերջերը վճան, իւր բոլոր գործիքներով, պատրաստ կըլինի, իսկ մայիսի 1-ից կըսկսեն ձեռնարկել նախահարկերի փորելու: Վերջինեալ պարոնի նախաձեռնութեամբ ակցիօներական ընկերութիւն է կազմուած՝ 300 բաժնով, իւրաքանչիւրն բաժինը 200 ռուբլի արժողութեամբ: Փողերը վճարուած են երկու նուագում,—մէկ մասը գրուելու ժամանակ, միւս մասը՝ յունիսի 1-ին Բաժինների մեծամասնութիւնը տեղացի թուրքերն են վերցնում, այն էլ միմեանց ձեռքից խլելով:

Ներկայումս թէ ինչ խառնիճաղանձ գրութեան մէջ են գտնուած շուտով հաւելատանալու տենդով վարակուած շամախեցիներից, աննկարագրելի է: Թուրք, հայ, ռուս, մալական բնակչութիւնն ազատ չունի առաւ: Այժմ բոլորի առօրեայ խօսակցութեան նիւթն իրենց հայրենակցի գովելը քայն է: Քաղաքեցիների հետ ոչ պակաս ուրախութեան մէջ է գտնուում և զաւուրի գիւղական ժողովուրդը. ապագան սրանի է: Հայտնակաւ ենք է, որ ուղարկուած են պիտ. կալուած. վարչութեանը:

Ի նկատի ունենալով այդ բոլորը, խորհուրդ կըտայինք մեր Բաղուի նախարարի միւս կրեւորներին՝ հետեւելու Ս. Բուդաղեանցի օրինակին, նախարար հողեր ձեռք բերելու կամ հորեր փորելու ձամախու գաւառում, ուր նախի գոյութիւնն անկասկածելի է: Լիայոյս ենք, որ Զամախին կարճ միջոցում կըվերակենդանանայ:

Ա. Մ. Բարխ.

Գ Ա Ղ Ա Կ Ա Վ Ա Ն

ԹԻՒՐԻՒՆ. — Temps-ի Գ. Պոլիսի թերթականից ապրիլի 5-ից (17-ից) հետագրում է Սոֆիայի վրայով:

գերեզմանատանը, ուր թաղուած են Ղըրմի պատերազմի ժամանակ սպանուած անգլիական զինուորացիները: Այդ գերեզմանատանը մի հրաշալի ծառաստան է, որ բրիտանական կառավարութիւնը պահպանում է գրեթէ կրօնական հոգայտութեամբ: Այդ տեղին անգլիացիներին շնորհել է Արքուդ-Մեյնի սուլթանը:

ԲՈՒՂԱՐԻՈՒ. — «Köln. Zeit.»-ը մի քանի տեղեկութիւններ է հաղորդում: Պոլսի բուլղարական ներկայացուցիչ Մարկովի յետ կորուստի մասին, որը խոչընդոտում էր բնակչութիւնը ունի: Մարկովը ներկայ միջխորհրդակցական հրահանգներով թշնամի է և թուրքացի մայրաքաղաքում, ըստ երեւոյթի, հետեւում էր երկու քաղաքականութեան՝ մէկը — խալիֆի առաջին մինիստր Ստոյիլովի, միւսը — իշխան Ֆերդինանդի յանձնարարութեամբ: Այս թէ ինչու նրա բոլոր թղթերը կնքուեցին, և իշխանի կողմից մի առանձին մարզ էր գնացել: Պոլսի Մարկովի նամակներն ու միւս թղթերն արձանագրելու համար: Յիշատակ լրագրի ասելով, այս բանն առիթ էր պիտի տայ գանապան մերկացումներ, որոնցից կօդուէր ընդդէմ Ֆերդինանդի կուսակցութիւնը: Մինչև այժմ այս միջնադարէի մասին խօսել էր միայն Ստոյիլովի բերան «Միւր» լրագրի:

ՍՊԱՆԻԱ. — Վերջին ժամանակս կարիսաների յեղափոխական մասնաժողովն անգլիական արքիեպիսկոպոսի խոչընդոտման (մօտ 5 միլիոն) էր ստացել, որի շնորհիւ իրերի ընդհանուր դրութիւնն Սպանիայում յանկարծ վտանգուեց բնակչութեան ստացում: Սպանիական կառավարութիւնը հասկանում է վտանգը և նախազգուշական ընդարձակ միջոցներ է ձեռք առել սպասուելիք յեղափոխութիւնն իսկոյն և եթէ ճշնելու համար: Դիտարկ վտանգն սպառնում է Փրանսիայի սահմանի վրայ, ուր սպանիացի մի բանի հաղթը փախստականներ (ընդհանր փախած են գլխաւորապէս գլխաւորական ժողովրդից) պատրաստ են ներս խուժելու մայրաքաղաքը, որը նշան կըլինի կարիսաների ընդհանուր ապստամբութեան համար: Փրանսիական սահմանապահ իշխանութիւնը, ըստ երեւոյթի, չի կարող այդ բանին արգելք լինել: Գարիստներն իրենց ծրարարներն իրաւորեցելու համար դիտուածու են կաթողիկոսական քրոշակից և աշակցութիւն են գտնում սպանիական հոգեւորականութեան մի մասի մէջ: չընայելով, որ Լեոն XIII պապն սպանիական եպիսկոպոսներին յորդոր է կարգացել, որ օրինաւոր ճանաչեն Սպանիայի այժման թագաւորող տոհմը և այդ մտքով էլ ազդեն ժողովրդի վրայ:

ՉԻԼՈՍԵՆ. — «Polit. Corresp.»-ին համաձայն հաղորդում են, որ Սանտոնի ծովածոցի վերաբերմամբ Բապիայի և Չիլոստանի միջև բանակցութիւնները շարունակում են: Այս գործում Բապիային օգնում են Անգլիան և Գերմանիան: Իտալական կառավարութիւնը Չիլոստանից պահանջում է, որ վերջինս, իրեն զիջելով Սանտոնի ծովածոցը, թող տայ այդտեղ նաւակայան չիլիոյ, որի համար Իտալիան նրան որոշ վարձ պիտի տայ: Բայց զրանից, չիլիացի կառավարութիւնը պիտի պարտաւորուի Սանտոնի չիլիականութեան որոշ տարածութեան վրայ ոչ մի հող չտալ ուրիշ պետութիւնների ոչ կապով, ոչ այլ կերպ: Ընդ մինչ Սանտոնը մնում է չիլիացի կայսրի գերիշխանութեան տակ: Ըստ իր վերջին շինական ջրերը պիտի գնայ Իտալական ի նախաձեռն:

ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ
ԿՈՊԵՆՀԱԳԵՆ, 12 ապրիլի. — Թագուհի Կայսրուհի Մարիա Ֆեոդորովնան կէս օ

րից յետոյ ժամը 4-ին Կայսերական «Ընտանդարտ» զբոսանալով մեկնեց Լիբաւա: Թագաւորն ու արքայական տան անդամները նորին Մեծութեանը հաւաքած ձգեցին մինչև նաւահանգիստը: ՊԱՐԻՉ. — «Figaro»-ի մէջ տպուած են Ստոյիլովի և Քիլիօյի ցուցմունքները: Ստոյիլովը պատմում է, թէ Էստերհազին մի քանի անգամ իրեն ասել է, որ բոլոր գերոններն էլ գրեթէ Սանդհիլի հրամանով: Վկան պատմել է այդ խաղաղութեան մանրամասնութիւնները ճիշտը Պանիցարդիի հեռագրի առաջին թարգմանութիւնն է, որի մէջ ասուած է. «Դրայֆուսը ձերբակալուած է: Էմիլիարին տեղեկութիւն է տրուած»: Երկրորդ թարգմանութիւնը «Էմիլիարին տեղեկութիւն է տրուած» բառերի տեղ պատմականում էր հինգ-վեց տողից լրագրացած մի պարբերութիւն: Քիլիօն պահանջել էր հեռագրի, բնագրի, բայց արտաքին գործերի մինիստրութիւնը չէր տուել: Գ. ՊԱՐԻՉ. — Ռուսիային պատերազմական տուգանքը վճարելու համար Դուռը համաձայնութիւն է կայացրել վեց միլիարդ ռուբլի հատկութեան յանձնելու օտմանն անհրաժեշտ: Այդ համաձայնութիւնը հաստատող սուլթանական իրազէն հրատարակուած է այժմ, Չիլիօյի մեկնելուց առաջ:

ՄԱԴՐԻԴ. — Ազատախոհների միտինգում խիստ ճանդեր խօսուեցին եղբայրների դէմ: Ցրուելիս մի քանի փորձեր եղան ցույցեր անելու: Ոստիկանութիւնը ցրեց ամբողջը: ՊԱՐԻՉ, 13 ապրիլի. — Վառաժիկն օտանալը դուրսից լսեց Ֆրէյդտիտների, Լեպիների, Բերտիլիների, Գոնդ և Ռոմի գեներալների ցուցմունքները: ԹՈՒՆԻՍ. — Միլիտար Կրանցը նախագահում էր Ֆերրիի արձանի բացման հանգիստը: Հրախուրած էին շատ ֆրանսիացիներ: Կրանցը մի ճառ արտասանեց, որի մէջ ասաց, որ Թունիսն այժմ օտաւիս է իւր երախտագիտութեան պարտքը, և կառավարութիւնը նոյնպէս պիտի միանար այդ երախտագիտութեան: Կրանցը Ֆրանսիայի Թունիսում ունեցած գործունէութեան պատմական տեսութիւնն է անում և խօսում է արտաքին և ներքին այն դժուարութիւնների մասին, որ ժուլ Ֆերրիի պէտք է յաղթէր: Ներկայումս ժուլ Ֆերրիի կատարածն ամբողջուած է: Ֆերրին անհրաժեշտ էր գտնում գաղութների ընդարձակումը: Հանգամանքները ցույց են տալիս, որ նա արդար էր:

ՅՈՒՐԱԳԻՐ-ՏՐԱՏԱՐԱԿԵԸ՝
ՍՊԱՆԻԱՐ ՍՊԱՆԻԱՐԵՆՆԵՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒՄՆԱՆՈՑ
ԾՆԵԴԱՐԱՐԱՅԻՆ ԲՇԺՆԱՐԱՐՈՒՄԻՆԻՍՏ (Սոյուզի, Սաղաթայա փողոց, № 64)
(սեպտեմբերի 1-ին տուն)
Հեռախօս № 230
Երթևեկ հիւանդների ընդհանուր ընդունելութիւն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը՝ ժամ 2—4-ը ցերեկը: Վճարը հիւանդների կարողութեան համեմատ, մասնաւոր ընդունելութիւն ամենայն օր՝ ժամը 8—10 առաւօտեան — վճարը 2 ռ.: Գիշերօթիկ հիւանդներ և ծննդաբեր կանայք ընդունւում են գիշերուայ և օրուայ ամեն ժամանակ, բայց այդ մասին առաջուց տեղեկութիւն պիտի տրուի: Վճարը որոշուած է ըստ դասակարգերի: Չունենողները ձրի են: Գին և կոլա գէլի բաժանմունքը ընդունողները վճարում են 1 ռ. 50 կ. մինչև 8 ռ. մի օրը Զիշերուա համար: Ժննդաբերական բաժանմունքը մտնողները — 1 ռ. մինչև 5 ռ. մի օրը գիշերուայ համար: Ծրկուները և ցուցմունքները 10 ռ. մինչև 50 ռ.: Անդա-

մահատու իւրն ըստ համաձայնութեան: Երթևեկ բոլոր հիւանդները գեղեր և նիւթեր ստանում են ընդունելութեան ժամանակ ձրի: Չունենողների համար 1-ական մահճակալ է դրուած իւրաքանչիւր բաժանմունքում, ուր տեղաւորւում են նրանք տեղի և նրա պ. պ. ընկերների առարկութեամբ ձրի:

Հիւանդանոցի տէր և տեսուչ
Բ. ՄԱՐՏԵՆՍԵՆ

ԴՈՎ. Գ. Ս. ՀԵՐՑԳԵԼԻ
որ իւր մասնագիտութիւնը պարագիւր է Վեննայում, ընդունում է կաշուի, վեննական, միջակա և սիֆիլիսի կաշուի հիւանդութիւններն ունեցողներին՝ ամեն օր առաւօտեան 9—11 ժամը և երեկոյեան 5—8 ժ.: Մաղերեան փողոց, № 5
Լիսիցկի տուն:

ՌԱԶՄԱՎԻՐԱՅԻՆ ՃԵՆՈՎԱՐՔ:
Թիֆլիսից Ի-ին հինգ տեղ ունեցող կառք մեկնում է առ. 9 ժ. 30 ժ. գիշերում է Միլիում և հասնում է Վաղիկակաղ միւս օրը եր. 7 ժ. 20 ժ.: II-ը մեկնում է առաւօտեան 11 ժամին և գիշերում է Պասանաւորում: հասնում է Վաղիկակաղ միւս օրը եր. 9 ժ. 20 ժ.:

Վեց տեղ ունեցող Ի-ին հանրակառքը (առանց գիշերելու) մեկնում է օրուայ 2 ժ. 30 ժ. և հասնում է Վաղիկակաղ միւս օրը եր. 4 ժ. 35 ժ.: II-ը մեկնում է եր. 3 ժ., առանց գիշերելու, հասնում է Վաղիկակաղ միւս օրը եր. 11 ժ. 20 ժ.:

Վաղիկակաղից հինգ տեղ ունեցող Ի կառքը մեկնում է առ. 7 ժ. գիշերում է Միլիում և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 6 ժ. 30 ժ.: II-ը մեկնում է առ. 9 ժ. 30 ժ. գիշերում է Դուրաւորում և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը 7 ժ. 55 ժ.:

Վեց տեղ ունեցող Ի-ին հանրակառքը (առանց գիշերելու) մեկնում է եր. 5 ժ. 30 ժ. և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 7 ժ. 25 ժ.: II-ը մեկնում է եր. 3 ժ. և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 10 ժ. 55 ժ.:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
! ԶԳՈՐԸՆՔԻ ԿԵԼԺՈՒՄՆԵՐԻՑ !
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՄՈՍԿՎԱՅԻՆ ԺՈՂՈՐԴՆԵՐԻ
Օ Ճ Ա Ռ
ԴԵՂԱԿՈՐՈՒ
Գ. Ֆ. ԻՐԻԳԵՆՍԻ
Ոչնչացնում է մոնիքը, արեւից պարուածքը, զնդին բծերը, երունգները, բշտիկները և ազդում է աւելորդ քրտնելու դէմ: Առաջարկում է որպէս արդուազդի անուշահոտ բարձր որակութեան օճառ:

Մի կտորի գինը 50 կ., 1/2 կտորը 30 կ.: Վաճառում է բոլոր ամենալազ զնդաներում և զնդանալին խանութներում:
Գլխաւոր պահեստը բոլոր Ռուսիայի համար Գ. Ֆ. Իրիգենսի մօտ, Մոսկուայում Դեպոն Թիֆլիսում զնդանալին ազդողների աւաթի ընկերութեան, Եւրիսովի, պ. պ. Գոպովի և Ալեքսեյի զնդաններում:

(Մ.) 6751 24—7

«ՍԻ ՌԻՍՈՒՅԻՉ», որ հայտնի է կեղեցական-ծխական դպրոցներում երկար տարիներ եղել է գաստուու, հմուտ է ձայնադրութեան, ամեն տեղ էլ երգեցիկ խմբեր է պատրաստել, այժմ կամենում է երգեցիկ խմբի ՊԵՏՐՈՍԵԼ և խմբապետ լինել: Ուստի պ. պ. և ընդլիսները և բարեկրօն քահանաները, որոնք ցանկանում են կանոնաւոր երգեցիկ խումբ ունենալ, կարող են դիմել իրեն հետեւալ հասցէով՝ Սիւս, Ալեքսանդր Ա. Կասպարյու.

(55) 6—3

ՀԱՐԲՈՒԻ ԴԵՄ
ՕՅԼՔԱՏՈՐԻՈՒՄ ՆՈՒԴԻԼԵՆԻ
Մ. Լ. ԺԻՄՈՒՆՍԿՈՒ
վաճառում է 40 կող. բոլոր զնդաններում և զնդերի խանութներում:
(Մ.) 142554 12—10

ԱՆՏԻԿՈՍ
ԼԵՄԵՐՍԻԷ
Պուրը՝ կաշին անմաղ դարձնելու համար:
Գինը 1 ռ. 25 կ. մի բանի համար:
Գլխաւոր պահեստ՝ Փ. Սիամբերտ, Մոսկա, Маросейка, д. Хвощинского.
Վաճառում է զնդանալին և պարֆիւմերալին մագաղ.
(Մ.) 9550 12—6

ՊԱՐԻՉԻ ԳԵՂԱԿՈՐՈՒ
ՍԱՆՏԱԼ ՄԻԿԻ
(Ժող է տրուած Ռուսիայում)
Այս կապիւլիտի մէջ կայ գտնուած սանտալին էսէնցիա:
Կեղծածներից խոտախիւտ համար պահանջեցէր զընդմը, որ խիտուած է սե տառերով խրաքանչիւր կապիւլի վրայ:
ՊԵՏՐՈՍԵԼ ՌԻՍՈՒՅԻՉ ԳԵՂԱՅՆԵՐՈՒՄ.
(Մ.) 19972 19—8

С. ПЕТЕРБУРГСКОЙ
ТЕХНО-ХИМИЧЕСКОЙ ЛАБОРАТОРИИ
ТИМОЛОВЫЙ ЗУБНОЙ ЭЛЕКСИРЪ
ТИМОЛОВЫЙ ЗУБНОЙ ПОРОШОКЪ
«ОСВѢЖАЮТЪ РОТЪ, УНИЧОЖАЮТЪ ДУРНОЙ ЗАПАХЪ»
ПРОДАЕТСЯ ВЪ 34-хъ ГЛАВНЫХЪ МѢСТАХЪ:
ПРОСИМЪ ОСТЕРЕГАТЬСЯ ПОДРАЖАНІЙ!
ТРЕБОВАТЬ НА ЭТИКЕТАХЪ СЛОВО «ТЕХНО»
С- ПЕТЕРБУРГЪ, КОЛОМЕНСКАЯ, УЛИЦА, № 12

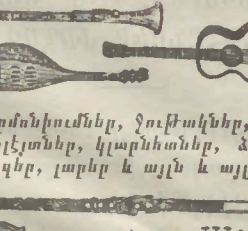
(Մ.) 51985 9—8

БЕРНДОРФСКИЙ МЕТАЛЛИЧЕСКИЙ ЗАВОДЪ
АРТУРЪ КРУППЪ.
ВЪ МОСКВѢ
НА КУЗНЕЦКОМЪ МОСТУ
Հիւրանոցներին և տնտեսներին առաջարկում է իւր բանուածքները բնական սպիտակ-արծաթագոյն
ՄԱՍՍԻՒ «ԱԼԳԱԿԱ» ՄԵՏԱԼԻՑ
— զուտ արծաթի հոստ չիւրտով ծածկուած: Նմանապէս՝
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԵՄԵՆԵՂԷՆ ԶՈՒՑ ՆԻԿԷԼԻՑ.
(Մ.) № 26,886. 10—3.

ԳԻՆԻ. 2. ՀՐԱՏ. ԸՆԴԵՐՈՒԹԻՒՆ.
1899-ին այս տնտես
153. ՋԵՍՍԻԿԱՅԻ ՍՈՒՋԻՆ ԱՂՈՔԻՐԸ, Թարգմ. Պերմ Պոռոնանի. 20 կ.
154. ԵՐԻՏՍՍՈՐԻ ԱՆԿԻՆՅԱՆ, հառաք. Թրգ. օր. Ծ. Ը. — Մ. 05 կ.
155. ՀՐԷԱՅ ԱՐԷԻՐԸ, հառաք. Թրգ. օր. Ծ. Ը. — Մ. . . 03 կ.
156. ՍԵՔԵՆՈՒՄ ՊԵՏՐՈՒԹԻՆԵԼ և ՄՈՂՍ. ԽՈՐԵՆՅԱՆ. Մա. Մաղախանի. 40 կ.
Դիմել՝ Тифлисъ, Тифлисское Общество Издаіія Армянскихъ книгъ, կամ Tiflis (Russie) Societ  de la Publication des livres arméniens.
(53) 5—3

ԱՄԵՆԱՅՏՏՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ

ՌՈՅԵԱԼՆԵՐ

Դ. Շ. Ն. Ս. ՈՒՐՆԵՐ

Փխհարմոնիոններ, ջութակներ, կիթառներ, ֆլեյտներ, կարնայներ, ձայնախոհեր, լարեր և այլն և այլն:
Բոլոր տեսակ գործիքների համար գինը կարելի է վճարել մաս առ մաս:
ՆՈՐ-ԳՐԵՅՍԿՈՒՄ ԱՆՏԵՐՆ
ՈՂՐԱՐՈՒՄ ԵՆ ԶՐԻ
ԵՐԵՎԱՆԻՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԵՒ ԶԱՅԵՆԱԼՁԵՐԻ ԿՈՂՎԱՅՆԱՆ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐԸ
Դ. Շ. Ո
Բ. Մ. ՄԻՐԻՄԱՆԻԱՆԻ
МУЗЫКАЛЬНОЕ ДЕПО
В. М. МИРИМАНЯНЪ
ТИФЛИСЪ, ДВОРЦОВАЯ УЛ.
36—12